

24. Mjesto *otidoše* bolje *odoše!*
25. Mjesto *grešnim* bolje *grješnim!*
26. Mjesto *podari neko mjesto* bolje *daruj nam mjesto u društvu . . . !*
27. Mjesto *svagda i svagdje* treba *uvijek i svugdje!*
28. Mjesto *uglas* bolje *složnim glasom!*
29. Mjesto *Duh Sveti sabere u jedno*, bolje: *Da nas Duh sveti skupi u jednu zajednicu!*
30. Može li se zgodnije izraziti: *koji je krštenjem urastao u smrt tvoga Sina . . .*
31. Mjesto *suobličiti* treba *učini sličnim!*
32. Mjesto *dovijeka* bolje *izgleda na vijek!*
33. Mjesto *te postanu* bolje: *da postanu!*
34. Mjesto *u carstvo mrtvih* treba *nad pakao* (original: *an inferes*).
35. Mjesto *sabrani* bolje: *skupljeni!*
36. Mjesto *znana* treba *poznata!*
37. Mjesto *Pružite mir* bolje *Pokažite da ste u miru!*
38. Mjesto *opačina* treba *nepravda!*
39. Mjesto *na sud i osuđenje* bolje *uzrok suda i osuđenja!*
40. Mjesto *uniđeš* bolje *uđeš!*
41. . . . . . *Itd.*

Navedene su samo neke upadnije stvari. Stručnjaci će sigurno naći još štogod!

Trebalo bi da stručnjaci dobro i savjesno pregledaju i Red Mise i Lekcionare i ostale crkvene priručnike na hrv. jeziku! Pa da upozore na neispravnost. A hrvatski Brevijar trebali bi stručnjaci pregledati prije štampanja. Neka im to omogućće priređivači!

Dr Srećko Bošnjak

ŽURI MU SE

U »Općoj uredbi rimskog misala« u t. 1. čitamo: »Misno slavlje, kao djelo Krista i hijerarhijski uređenog Božjeg naroda, središte je svega kršćanskog života, koliko za opću Crkvu toliko i za mjesnu, a tako i za pojedine vjernike. To je slavlje ujedno vrhunac djela kojim Bog posvećuje svijet u Kristu i štovanja koje ljudi iskazuju Ocu klanjajući mu se po Kristu, Božjem Sinu . . . «

Logično se zato dodaje u t. 2.: »Stoga je veoma važno da se slavlje mise ili Gospodnje večere tako uredi, da službenici i vjernici, koji prema svom položaju u njemu sudjeluju, crpe iz njega što obilatije plodove. U tu je, naime, svrhu Krist Gospod ustanovio euharistijsku žrtvu svoga Tijela i Krvi, i povjerio je ljubljenoj zaručnici — Crkvi, kao spomen-čin svoje muke i uskrsnuća«.

Od samog početka u Crkvi se nastojalo da vjernici zaista sudjeluju u svetoj misi, toj jedinoj i jedinstvenoj žrtvi Novog zavjeta. Pogotovu se ovo sve jače naglašavalo, otkada je ojačao liturgijski pokret.

Koliko se baš zbog toga prigovaralo upotrebi latinskog (grčkog i crkveno-slavenskog jezika u liturgiji! Vjernicima, uglavnom, taj jezik nije bio razumljiv, pa nisu mogli ni aktivno sudjelovati u liturgijskim molitvama. Poteškoću se pokušavalo svladati prijevodima misala. No, svećenik je ipak služio i dalje latinskim jezikom. Tako smo pošli na dva kolosijeka: svećenik je čitao ili pjevao latinski, a vjernici pratili (ponešto i otpjevali ili odgovarali latinski) na narodnom jeziku. Sve jača je postajala želja da se vjernici kao narod Božji i svećenik-misnik ujedine ne samo unutarne, duhovne, nego i izvanjski — da zajedničkim jezikom slave Boga i tako zajednički prikazuju Bogu najugodniju žrtvu.

U duhu odluka II vatikanskog sabora osvanuo je novi misal a novim liturgijskim propisima o bogoslužju i bogoslužnim mjestima. A k tome došlo je odobrenje, da se misal, i ostale liturgijske i obredne knjige, prevedu na narodni, živi jezik te da se na tom jeziku ubuduće vrši bogoslužje. Razumije se, duh tih odobrenja je da se prijevod liturgije prilagodi živom jeziku tako da ga mogu lako razumjeti svi vjernici, i oni »maleni« — oni »bez visoke literarne naobrazbe«, a ne samo »izabrani«!

Zato Uredba u t. 3. poručuje: »To će se zgodno ostvariti, ako se, poštujući narav i druge okolnosti svake pojedine zajednice, svekoliko slavlje tako uredi te ono navede vjernike, da *sudjeluju svjesno, djelatno i potpuno*, tj. s tijelom i s duhom. Takvo sudjelovanje, prožeto vjerom, ufanjem i ljubavlju, Crkva jako želi. Njega zahtjeva sama narav slavlja. A kršćanski narod ima snagom krsta na nj pravo i dužnost«.

Dočekali smo, dakle, ono što smo ranije priželjkivali. Čak smo dobili mnogo više nego smo se usudili i misliti.

Ali, nažalost, već osjećamo hlađenje oduševljenja. Kao da smo preko noći zaboravili svoje vlastite »borbene teze«, ideje vodilje. Kao da nam je dosadilo stalno sudjelovanje misnika i Božjeg naroda! Pozivajući se na slobodu djece Božje i na reforme neki misnici »bježe« u služenju svete mise, da ih vjerni narod ne može stići. Pogotovu kada se pjeva. Poneki se pravda da ne želi »odužiti«, drugi pak ne želi da se vjernici dosađuju, što bi se, navodno, desilo kada bi svakog dana svi zajedno — ili zajedničkom molitvom, ili slušanjem i odgovaranjem — slavili Bogu, obavljali žrtvu svete mise. Zato kažu: neka narod pjeva svoje pjesmice, a svećenik će istovremeno tiho izmoliti propisane molitve... Kažu da su u nekim mjestima date u tom duhu i službene direktive, ili barem tumačenja, a u najmanju ruku tiha odobrenja.

A Uredba opet tako lijepo govori odn. poručuje u t. 7.: »Gospodnja večera ili misa jest *sveti sastanak*, odnosno *zbor Božjeg naroda*, koji se sastaje u jedno, da pod vodstvom svećenika proslavi Gospodnji spomen-čin...«

Kad je prijateljski sastanak, onda svi prisutni sudjeluju svaki na svoj način: jedan govori, drugi slušaju, odgovaraju, a kad se pjeva, svi pjevaju... Smatra se nepristojnim, ako netko ne mari za druge...

Svi dobro znamo da je Isus Krist jedini veliki i vječni svećenik, da jedino On žrtvuje i prikazuje žrtvu svete mise u pravom smislu riječi. A svećenik po svetom redu — kao izabrani predstavnik Božjeg naroda po moći posvećenja postaje »predsjednik« svetog sastanka i bogoslužja, a istovremeno samoga sebe stavlja na raspolaganje Kristu — Vječnom Svećeniku — da preko njega, on sam obnavlja i Posljednju večeru, i Kalvarijsku žrtvu, i uskrsnu pobjedu. Tako svećenik u ulozi Krista (t. 10) sjedinjuje zemaljsko i božansko, vremenito s vječnim.

Svećenik u ulozi misnika i služeci svetu misu nikada nije i ne može biti privatno lice, samo za sebe. Liturgijska služba, euharistijsko slavlje — bogoslužje, je uvijek djelo Krista i Crkve, gdje svećenik nastupa kao posrednik i radnik, kao oruđe u rukama Božjim — za spas Božjeg naroda i svijeta (t. 4). Nikoga on ne može i ne smije isključiti!

Budući da sveta misa nije i ne može biti privatna stvar, ni svećenika, ni vjernika, nego je dar Krista — glave Crkve (mi smo udovi), zato smo svi bez razlike i te kako *dužni* odr-

žavati propise, koji su dati od zakonite crkvene vlasti, po kojoj se očituje volja Božja. Po onoj rečenici iz Evandjelja: »Tko vas sluša, mene sluša...« (Lk 10, 16).

Zato je dužan misnik one djelove mise, koji predstavljaju zajedničku molitvu, izgovarati, moliti ili pjevati, jasno i glasno da ga mogu svi čuti — i da mogu po potrebi s njim svi zajedno moliti i žrtvovati—barem duhovno. Svi su naime dužni pažljivo slušati (t. 12). A kad po prirodi koje molitve istu treba obaviti tiho — kao simbol misterija ili duboke sabranosti, neka vlada tišina, kako bi se svi sabrali i udubili u tajnu, koja se pred njima odigrava (t. 13).

Uopće se preporuča nekoliko puta u misi, barem kratka, stanica i šutnja, kako ne bi najdramatičniji i najuzvišeniji momenti prošli pokraj nas bez koristi (t. 23).

Budući da je misa po svojoj naravi »zajednička akcija«, to treba da se sve razvija u duhu dijaloga i suradnje (t. 14, 15, 16, 18). Nepravilno je, dakle, ako misnik, u pojedinim djelovima mise ne sudjeluje s narodom, kada se radi o pjevanju liturgijskih tekstova, kao što su: Gospodine, smiluj se, Slava, Vjerovanje, Svet i Očenaš. Smatram, da nikako ne odgovara duhu sadašnje liturgije, ako misnik u pjevanoj misi sjedi za vrijeme »Slave« i »Vjerovanja«. On zajedno pjeva ili moli.

Još mnogo manje pak odgovara duhu »zajedničarstva«, ako misnik ne čeka da se završi pjevanje »Svet-Blagoslovljen« odn. da zajedno s narodom u tome ne sudjeluje (pjevujući, ako može, ili barem pažljivo prateći i razmatrajući).

Tragično je, ako zbog »žurbe i uštede vremena« (a sadašnji obred je već i onako skraćen do krajnosti!), svećenik ne smatra za potrebno i nužno da pričeka, da završi pjevanje te istom onda, zaista svečano, nastavi glasno i jasno — s narodom i za narod, s Kristom i vjernicima — najuzvišeniji dio svete mise: posvećenje (konsekraciju) prinešenih darova. Kakvo strahopoštovanje i kolikuu radost bi trebalo taj čas da proživljava svako vjerno srce! Pred našim očima, u našoj sredini se odigrava najveće čudo, velika tajna: pretvorba kruha i vina u Tijelo i Krv Kristovu. Pred našim se duhovnim očima odigrava tajna utjelovljenja, a istovremeno Tajna večera, Kalvarija i uskrsnuće. Rođenje — smrt — uskrsnuće Krista — Bogočovjeka, Spasitelja. S Njim se preporučamo i mi. Odumiremo svijetu i grijehu da s Kristom—Uskrslim

zaživimo novim životom. Da već predosjećamo život, koji dolazi. Kojega ćemo u punini doživjeti istom poslije oslobođenja tjelesnosti i prolaznosti!

A, eto, ima ih koji ne ustraju pričekati da radosna pjesma »Sveti-Blagoslovljen« završi. Koji s vjernim narodom zajedno ne pjevaju. A za narod i s narodom mise! Barem bi toga morali biti svijesni! Rubrika govori da tu pjesmu »izvodi sav narod sa svećenikom« (t. 55 b). Dakle, ne odvojeno, kao da su »stara vremena«, kao da se može u liturgiji odvojenim kolosijecima. Kao da se ne radi o zajedničkoj liturgiji!

Ukoliko netko smatra da pjevanje »Svet-Blagoslovljen« traje »dugo« (a to je vrlo relativno, i često pokazatelj vjere i pobožnosti!), onda postoji opravdanje da se uzme druga euharistijska molitva (kanon). Ona je najkraća te je opravdana zaista samo u takvim slučajevima, kada se drugi dijelovi zbog pjevanja ili drugih razloga oduže. Nikako pak nije opravdano (iako, istina, nije grijeh, jer ne postoje o izboru kanona nikakvi propisi, nego je to prepušteno pastoralnim potrebama i uviđavnosti misnika (!) služiti se redovno samo drugim kanonom.

Da, žalosno je, tragično je, ako zbog privatne komodnosti ili nedostatka pobožnosti, neki misnik ne sudjelujući u pjevanju i ne čekajući završetak radosne pjesme brza s i onako kratkim, molitvama prije konsekracije. Da ih naime moli dok vjernici pjevanju. I onda na brzinu upada s konsekracijom. Kako je moguće da se Božji narod sabere za taj uzvišeni trenutak?! A kad nije spreman, pripravljen, kako će sudjelovati da mu to bude zaista »bogoslužje«?! Da mu to postane doživljaj realne, iako tajanstvene, prisutnosti Krista — Bogočovjeka — Spasitelja?!

Da, iudu neki i dalje. Iza pretvorbe dozvoljavaju ili čak preporučuju (da se, navodno, vjernici ne bi dosađivali!) pjevanje neke pobožne pjesme. Je li to sudjelovanje u liturgiji?! Je li to zajedničarstvo u bogoslužju?!

Do jučer se protestiralo zbog »neliturgijskog pjevanja« i stavljalo se na lomaču razne »privatne pobožnosti« (često bez razloga i potrebe!), a danas se, protivno duhu novih propisa i liturgijske reforme, vjernicima oduzima mogućnost sudjelovanja u najsvjetlijim trenucima Božje službe! Ako netko tvrdi da će ponavljanje narodu dosaditi, dokazuje da se nije nikad potrudio i ne trudi se dalje (što je nužno i potrebno!) da narodu Božjem uliva žar vjere i ljubavi prema Kristu u žrtvi mise i Euharistiji (razumije se, ako sam nema, ne može ni drugima

davati!). Da uči i oduševljava. Prijateljski sastanci i razgovori u iskrenom društvu nikada nisu dosadni. Ne mogu biti dosadni i suvišni ni oni u Očevoj kući, oko Božjeg oltara, u zajednici s Kristom! Bude li misnik kanon obavljao zaista pun žive vjere i ufanja, u duhu ljubavi prema Kristu i Božjem narodu, pobožno, uzvišeno, razgovjetno, — i nakon svakodnevne pouke, oduševljavanja — onda neće nikada biti prigovora zbog »dužine kanona«. Bolje bi bilo, da malo prekontrolira onaj, koga napada ovakva napast, ne »gnjavi« li Božji narod sa premalo spremljenim propovijedima, ili lošim načinom izgovaranja, ili ležernim načinom »služenja« !!!

Euharistijsko slavlje hrani duše vjernika žedne istine i utjehe, jača i izražava vjeru (t. 5), zato ne uskraćujmo Božjem narodu ono, što mu Bog daje!

Alojz Turk

MOLITVE VJERNIKA

U v o d

Savjet za sprovođenje lit. konstitucije izdao je prilično iscrpne upute o njihovom smislu i sastavu.¹ Kod nas je to još uvijek jedna od slabijih točaka novih lit. nastojanja. Još smo skučeni na četiri formulara od kojih ni jedan strogo ne odgovara crkvenim propisima.

Smisao opće molitve u sv. misi

Te bi molitve morale biti nekakav plod službe riječi u srcima vjernika. Puk bi ih izgovarao pod dojmom pouke i obuzet njezinom snagom izražavo bi svoje želje s obzirom na goleme potrebe Crkve i svijeta. Kako je sakramentalna pričest neki zaključak i u dušama vjernika pravo vrhunsko dostignuće cijele euharistijske službe, tako bi bilo prema starim dokumentima poželjno da i opća molitva bude neki logički završetak službe riječi u srcima vjernika, da pokuša dovesti svu snagu te službe do što jačega djelovanja. U nekom bi smislu ova molitva bila pravo središte čitave mise. Ona je uistinu smještena između dva dijela mise. Logički je zaključak čitave službe riječi koja spominje čudesna Božja djela i upravlja vjericima božanski poziv. Ujedno pak